

Zbigniew Szczerbik

"Wizerunki Matki Bożej na ziemi
wieluńskiej", Tomasz Spychała (red.),
Wieluń 2012 : [recenzja]

Rocznik Wieluński 12, 181-183

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Zbigniew Szczerbik

WIZERUNKI MATKI BOŻEJ NA ZIEMI WIELUŃSKIEJ,
POD RED. TOMASZA SPYCHAŁY, WIELUŃ 2012,
WIELUŃSKA BIBLIOTEKA REGIONALNA NR 24, SS. 280

Od kilku lat można obserwować bardzo ciekawe zjawisko. Dotyczy ono powstania i rozwoju nowego prężnego ośrodka wydawniczego na mapie Polski. Dzięki sprawnie działającym instytucjom i organizacjom, stał się nim Wieluń. Świadczy to o stosunkowo dużym potencjale naukowym, intelektualnym i organizacyjnym tkwiącym w mieszkańcach miasta i historycznej ziemi wieluńskiej.

Jedną z instytucji, która położyła wielkie zasługi dla rozwoju kultury i nauki o naszej przeszłości jest Muzeum Ziemi Wieluńskiej. Pod koniec 2012 r. placówka ta dzięki wsparciu Gminy Wieluń, Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi, Banku Spółdzielczego w Lututowie oraz Państwa Władysławy i Włodzimierza Sygulskich oraz Romana Sygulskiego, wydała książkę pt. *Wizerunki Matki Bożej na Ziemi*

Wieluńskiej. Omawiana pozycja ukazała się pod redakcją Tomasza Spychały, kustosa muzeum, jako 24. publikacja *Wieluńskiej Biblioteki Regionalnej*.

Praca składa się z dwóch części. W pierwszej opublikowano materiały z konferencji naukowej pt. *Kult Matki Bożej na ziemi wieluńskiej*, która odbyła się 25 IV 2012 r.

w Muzeum Ziemi Wieluńskiej. W części tej czytelnik ma okazję zapoznać się z ośmioma referatami, poprzedzonymi: słowem wstępnym Metropolity Częstochowskiego ks. Arcybiskupa dr. Wacława Depo oraz wystąpieniem Janusza Antczaka, burmistrza Wielunia i wstępem Jana Książka, dyrektora MZW.

Całość tej części otwiera szkic ks. Zbigniewa Wita z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego pt. *Geneza kultu maryjnego i jego przejawy w Kościele zachodnim*. Stanowi on doskonale wprowadzenie do problematyki omawianej pracy. Dzięki niemu uważny czytelnik wprowadzany jest w początki i rozwój kultu maryjnego w Europie, ustanawianiu świąt, modlitw oraz różnych form czczenia Maryi. Praca daje podstawy metodologiczne, związane z tematyką konferencji i tej części omawianej książki.

Autorem drugiego artykułu pt. *Z dziejów kultu Matki Bożej na ziemi wieluńskiej* jest ks. Jan Związek z Akademii Częstochowskiej im. Jana Długosza. Ten wielce zasłużony historyk kościoła i ziemi wieluńskiej zaprezentował nam dzieje kultu maryjnego na omawianym terenie, od czasów najdawniejszych, to jest powstania kolegiaty pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Rudzie, na XX wieku kończąc.

Autorką następnego artykułu jest Magdalena Zowczak z Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Warszawskiego. W swoim szkicu pt. *Antropologiczne wymiary kultu maryjnego* przybliżyła, z perspektywy antropologa kultury, problem *folkloru maryjnego*, oraz jego funkcjonowanie w środowisku wiejskim. Zagadnienie to zobrazowała m.in. kilkoma obrazami z terenu ziemi wieluńskiej, wśród których najwięcej miejsca poświęciła obrazowi z Łagiewnik *Święta Rodzina*, który można również zinterpretować poprzez ustawienie postaci jako tzw. ziemską Trójcę Świętą.

Następnym autorem omawianej pozycji jest ks. Sławomir Zabraniak z Uniwersytetu Rzeszowskiego. W swoim przekazie pt. *Wizerunki maryjne w kościołach Archidjako­natu Wieluńskiego (XVI–XVIII w.)* zapoznał nas z historią, obszarem, ludnością zamieszkującą wieluńskie terytorium kościelne oraz omówił wizerunki Matki Bożej czczone w kościołach na tym terenie. Zaprezentował je na podstawie akt wizytacyjnych z omawianego obszaru.

Ewa Kozołup z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Łodzi Delegatury w Sieradzu, w swoim artykule pt. *Tematyka maryjna w malarstwie sakralnym kościołów wieluńskich* zapoznała czytelnika z różnymi typami wyobrażeń Matki Boskiej występujących na ziemi wieluńskiej. Jest to bardzo ciekawe studium z historii sztuki.

Kolejny autor, Jarosław Eichstaedt z Muzeum Ziemi Wieluńskiej w Wieluniu przybliży czytelnikowi obrzęd Misterium Męki Pańskiej, który od 2006 r. odbywa się w parafii pw. Świętej Rodziny w Praszce. W swoim szkicu pt. *Wyobrażenia Matki Boskiej w Misterium Męki Pańskiej w Praszce* przybliżył nie tylko tradycję i historię misterium w Kościele, ale także zaprezentował omawiane uroczystości w Praszce na tle innych, a w szczególności tych w Kalwarii Zebrzydowskiej.

W artykule pt. *Ornament symbolicznym znakiem czasu na wybranych przykładach wizerunków Matki Bożej z ziemi wieluńskiej* autorstwa Aldony Plucińskiej z Muzeum

Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi, ukazano bogactwo form wyobrażeń maryjnych na tle ich regionalnych uwarunkowań.

Ostatni artykuł autorstwa Tomasza Spychały zatytułowano *Kult maryjny na ziemi wieluńskiej z uwzględnieniem wierzeń ludowych*. Autor w sposób sugestywny zaprezentował różne formy tego kultu. Ponadto przedstawił cały szereg zwyczajów ludowych związanych z kultem maryjnym oraz cuda, znane i nieznanne, które zdarzyły się na naszym terenie. Ponadto czytelnik ma okazję zapoznać się z różnymi świętami maryjnymi i ich wpływem na życie codzienne, pracę (np. na roli).

Pierwsza część omawianej książki stanowi bardzo cenne interdyscyplinarne kompendium wiedzy dotyczącej kultu Matki Bożej na historycznej ziemi wieluńskiej. Czytelnik może zapoznać się nie tylko z wymiarem religijnym i historycznym, ale również z ujęciem historyka sztuki, a także antropologa. Jestem przekonany, że taki dobór wystąpienia na konferencji podnosi walor omawianej pozycji.

Na koniec tej części zaprezentowano album ukazujący fotografie z konferencji z 25 IV 2012 r. oraz z wystawy pt. *Kult Matki Boskiej na ziemi wieluńskiej* otwartej we wrześniu 2009 r. w Muzeum Ziemi Wieluńskiej.

W drugiej części omawianej pracy zaprezentowano najciekawsze wizerunki Matki Boskiej w kościołach na historycznej ziemi wieluńskiej. Przez 165 stron czytelnik odbywa fantastyczną podróż, zagłębiając się nie tylko w religijny aspekt prezentowanych zabytków, ale także w ich historyczny i artystyczny walor.

Wszystkie artykuły w omawianej książce posiadają streszczenia w języku angielskim. Natomiast fotografie mają podpisy dwujęzyczne polsko-angielskie.

Reasumując otrzymaliśmy kolejną cenną pozycję dotyczącą historycznej ziemi wieluńskiej. Dzięki niej mamy rzadką możliwość zapoznania się z maryjnym kultem ujętym i omówionym przez pryzmat badań różnych nauk humanistycznych. Sądzę, że po tę publikację sięgną nie tylko mieszkańcy, miłośnicy historii „małej ojczyzny”, ale również osoby z innych regionów. Prezentowana książka ukazuje nam wielkie bogactwo kulturowe historycznej ziemi wieluńskiej.